

Yhteistyön maakunta • Samarbetets landskap • Cooperative region

KESKI-POHJANMAAN MAAKUNTASTRATEGIAN 2040 JA MAAKUNTAOHJELMAN 2022-2025 OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

3.8.2020

Maakuntahallitus 24.8.2020

SISÄLLYSLUETTELO

1. OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMAN TARKOITUS JA TAVOITTEET	3
2. SUUNNITTELUN KOHDE JA VAIKUTUSALUE	3
3. MAAKUNNAN SUUNNITTELUJÄRJESTELMÄ	4
3.1. MAAKUNTASTRATEGIA	5
3.2. MAAKUNTAOHJELMA	5
3.3. MAAKUNTAKAAVA	6
4. VOIMASSA OLEVAT TAVOITTEET	7
4.1. ALUEIDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET	7
4.2. ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN OHJELMIEN TAVOITTEET	8
4.3. ALUEIDEN KÄYTÖN TAVOITTEET	9
4.4. MAAKUNTASUUNNITELMAN TAVOITTEET	10
4.5. MAAKUNTAOHJELMAN TAVOITTEET	10
5. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	11
6. OHJELMATYÖN VAIHEET JA AIKATAULU	11
6.1. AIKATAULU	11
6.2. RESURSSIT	13
7. TIEDOTTAMINEN JA VUOROVAIKUTUS.....	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.
8. YHTEYSTIEDOT	14

1. OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMAN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kuvataan Keski-Pohjanmaan maakuntastrategian 2040 ja maakuntaohjelman 2022-2025 valmisteluprosessi, asiakirjan valmistelua koskeva osallistumis- ja vuorovaikutusmenettely sekä vaikutusten arvioinnin menettely. Tarkoituksena on antaa kaikille maakuntastrategian ja -ohjelman valmistelusta kiinnostuneille tietoa työn vaiheista ja aikataulusta sekä osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista.

Keski-Pohjanmaan liitto vastaa maakuntastrategian ja -ohjelman valmistelusta. Nyt päivitetään vuonna 2017 hyväksytty Keski-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2040 ja maakuntaohjelma 2018-2021. Nykyinen strategia-asiakirja on voimassa vuoden 2021. Uuden strategian valmistelutyö käynnistyy osallistumis- ja arviointisuunnitelman käsittelyllä ja hyväksymisellä Keski-Pohjanmaan maakuntahallituksessa syksyllä 2020.

Maakunnan kehittämisen asiakirjat pohjautuvat lakiin ja asetuksiin alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (Luonnos laiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta, 7.4.2020) sekä maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999). Valmistelua ohjaa laki ja asetus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista eli ns. SOVA-laki ja asetus (200/2005, 347/2005).

Maakuntastrategian ja -ohjelman laadinnassa tavoitteena on avoin ja vuorovaikutteinen prosessi, johon eri viranomaisten, asiantuntijoiden, elinkeinoelämän, kuntien, oppilaitosten, tutkimusorganisaatioiden, kansalaisjärjestöjen sekä muiden toimijoiden edustajat voivat tuoda omat näkemyksensä. Maakuntastrategia- ja maakuntaohjelmatyön toteuttamisesta vastaa maakunnan liitto, joka koordinoi ja toteuttaa prosessia yhteistyössä mm. maakuntaohjelman työryhmien ja muiden sidosryhmien, toimijoiden ja asiantuntijoiden kanssa.

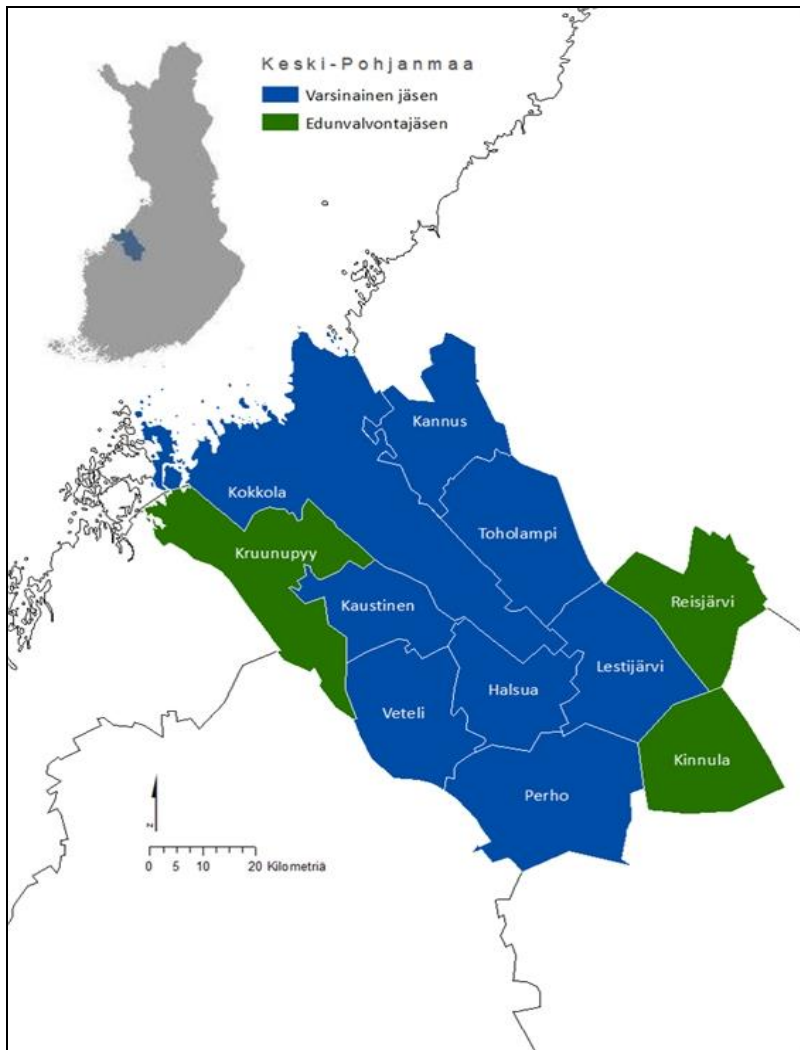
Maakuntastrategia- ja ohjelmatyön lähtökohtana on päivittää strateginen suunnitelmaosa vuoteen 2040 ja koota uusi maakuntaohjelma vuosille 2022-2025. Suunnittelu- ja ohjelmatyö perustuu maakunnan menestystekijöihin ja vahvuuksiin sekä uusien mahdollisuuksien ja kehittämissuuntien löytämiseen. Sen tavoitteena on määritellä tekijät, joilla Keski-Pohjanmaa kehittyy kilpailukykyisenä, elinvoimaisena, vetovoimaisena ja innovatiivisena maakuntana niin alueiden välisessä kuin kansainvälisessä vertailussa. Tavoitteena on muodostaa kuva Keski-Pohjanmaan menestyksen edellytyksistä, tulevaisuuden tavoitetilasta sekä sen saavuttamiseksi tarvittavista keinoista tavalla, johon kaikki maakunnan keskeiset toimijat ja yhteistyökumppanit voivat sitoutua.

Maakuntaohjelman valmisteluun liittyy sen vaikutusten arviointi. Koko valmisteluprosessin ajan kestävässä se tukee suunnitelman valmistelua, päätöksentekoa, toteuttamista ja seuranta. Lisäksi se edistää eri tahojen mahdollisuutta saada tietoa ja osallistua suunnitteluun sekä parantaa edellytyksiä sovittaa yhteen eri tavoitteita ja näkökantoja.

2. SUUNNITTELUN KOHDE JA VAIKUTUSALUE

Keski-Pohjanmaan maakunta koostuu Halsuan, Kannuksen, Kaustisen, Kokkolan, Lestijärven, Perhon, Toholammin ja Vetelin kunnista. Näiden täysjäsenkuntien lisäksi Keski-Pohjanmaan liitolla on osajäsenenä

Reisjärven, Kinnulan sekä Kruunupyyn kunnat (kuva 1). Strategiatyössä huomioidaan Keski-Pohjanmaan maakunnan kehittäminen kokonaisuutena ja sen yhteydet muihin alueisiin.

Kuva 1. Keski-Pohjanmaan liiton jäsenkunnat ja osajäsenet.

3. MAAKUNNAN SUUNNITTELUJÄRJESTELMÄ

Laisa alueiden kehittämisestä (luonnos laiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta, 7.4.2020) todetaan, että maakunnan suunnittelusta vastaa maakunnan liitto yhteistyössä kuntien, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muun valtion aluehallinnon sekä muiden aluekehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa. Maakunnan suunnitteluun kuuluvat alueiden kehittämislain ja maankäyttö- ja rakennuslain mukaan pitkän aikavälin kehittämisen strategia, maakuntasuunnitelma, alueiden käyttöä ohjaava maakuntakaava sekä keskipitkän aikavälin alueellinen kehittämisohjelma eli maakuntaohjelma (kuva 2). Maakunnan suunnittelussa on otettava huomioon aluekehittämiss päätös, valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet sekä valtakunnalliset alueiden käytön tavoitteet ja sovitettava ne yhteen alueiden kehittämiseen ja käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa.

Kuva 2. Maakunnan suunnittelujärjestelmä.

3.1. Maakuntastrategia

Aluekehittämislainsäädännön mukaan maakuntien liitot edistävät alueensa kehittämistä laatimalla maakunnan pitkän aikavälin kehittämisen strategian ja siihen perustuvan maakuntaohjelman. Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää puolestaan, että maakunnan liitossa laaditaan määräajoin maakuntasuunnitelma, jossa esitetään maakunnan tavoiteltu kehitys. Pitkän aikavälin kehittämisstrategia voidaan laatia erillisenä asiakirjana tai maakuntaohjelman yhteydessä. Keski-Pohjanmaalla pitkän aikavälin kehittämisstrategia ja maakuntaohjelma laaditaan yhtenä asiakirjana ja yhtenäisenä valmisteluprosessina, jonka tuloksena on Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2040 ja maakuntaohjelma 2022-2025.

Maakuntastrategia kokoaa yhteen aluekehittämislainsäädännön ja maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset kehittämistoimet. Maakunnan kehittäminen ja suunnittelu nojaavat maakuntastrategiaan, joka on alueen toimijoiden yhteen sovitettuihin näkemyksiin perustuva strateginen, pitkän aikavälin kehittämissuunnitelma. Maakuntaohjelma toteuttaa ja konkretisoi maakuntastrategiassa asetettuja kehittämistavoitteita. Maakuntastrategiasta käy ilmi maakunnan tavoiteltu tila ja kehittämisen pääsuuntaviivat useiden kymmenien vuosien aikajänteellä. Se luo pohjan myös maakuntakaavan valmistelulle sekä maakunnan tavoitteelliselle aluerakenteelle, joka esitetään osana maakuntastrategiaa. Maakuntastrategian hyväksyy maakuntavaltuusto.

Keski-Pohjanmaan nykyinen maakuntasuunnitelma 2040 on hyväksytty maakuntavaltuuston kokouksessa 23.11.2017.

3.2. Maakuntaohjelma

Maakuntaohjelman tavoitteena on maakunnan toimijoiden yhteisen kehittämistahdon vahvistaminen ja voimavarojen suuntaaminen yhteisesti valittuihin kohteisiin. Maakuntaohjelmassa esitetään ja kootaan yhteen maakunnan kehittämistyön keskeiset tavoitteet, toimenpide-ehdotukset ja niiden toteuttamisen resurssit. Maakuntaohjelmassa tarkastellaan alueen kehittämiseen keskeisesti vaikuttavia osa-alueita,

kuten elinkeinoja, työllisyyttä, maaseutua, hyvinvointia, osaamista ja innovaatioita, kulttuuria sekä elinympäristöä ja saavutettavuutta. Maakuntaohjelma tarkentaa maakunnan aluekehittämiseen liittyviä tavoitteita ja niiden toimeenpanoa lähivuosina. Keski-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategia on osa maakuntaohjelmaa ja sen keskeiset painopisteet kuvataan maakuntaohjelmassa.

Maakuntaohjelmaa laadittaessa otetaan huomioon aluekehittämisspätös ja maakuntaa koskevat muut aluekehittämislainsa tarkoitetut ohjelmat, kuten alue- ja rakennepolitiikan ohjelmat. Aluekehittämislainsäädännön lisäksi maakuntaohjelmien laadinnassa noudatetaan työ- ja elinkeinoministeriön erikseen antamia ohjeita. Maakuntaohjelma sovittaa yhteen kansallisen ja EU-politiikan tavoitteita ja toimenpiteitä maakunnassa ja se on otettava huomioon maakunnan alueella toimivien viranomaisten toiminnassa. Maakuntaohjelman hyväksyy maakuntavaltuusto.

Maakuntaohjelma valmistellaan yhteistyössä kuntien, valtion ja muiden viranomaisten ja alueen kehittämiseen osallistuvien toimijoiden ja sidosryhmien kanssa. Osallistava valmistelutyö sitouttaa eri toimijat yhteisesti laadittujen tavoitteiden toteuttamiseen.

Keski-Pohjanmaan nykyinen maakuntaohjelma 2018-2021 on hyväksytty maakuntavaltuustossa 23.11.2017.

3.3. Maakuntakaava

Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen maakuntakaava on yleispiirteinen alueiden käytön suunnitelma. Maakuntakaavan tehtävänä on määrittää maankäytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoittaa aluevarauksia alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden tai useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamisen kannalta tarpeellisessa laajuudessa ja tarkkuudella. Keski-Pohjanmaalla maakuntakaavoitusta on toteutettu vaiheittain ja viides maakuntakaava valmistuu keväällä 2021.

Keski-Pohjanmaan 1. vaiheen maakuntakaava kumosi seutukaavat ja se vahvistettiin ympäristöministeriössä 24.10.2003. Maakuntakaavan 1. vaihe on luonteeltaan ”täydennys- ja ajantasakaava”. Kaavatyöhön sisältyi seutukaavan täydennystä ja tarkistusta koskevia aluevarauksia, minkä lisäksi otettiin huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tarpeellisin osin. Ensimmäisestä vaiheesta voimassa on yhä kehittämisperiaatemerkinä, yhdyskuntarakenteen aluevarauksia sekä luonnonsuojelulain mukaiset Natura 2000 -verkostoon kuuluvat tai siihen ehdotetut alueet.

Maakuntakaavan 2. vaihekaava vahvistettiin valtioneuvostossa 29.11.2007. Toisesta vaihemaakuntakaavasta voimassa on tuulivoimaloille varattu energiahuollonalue Kookolan suurteollisuusalueen ja sataman kupeessa, muinaismuistokohteet sekä soiden monikäyttö kokonaisuudessaan.

Maakuntakaavan 3. vaihekaava vahvistettiin ympäristöministeriössä 8.2.2012. Kolmas vaihemaakuntakaava on voimassa kokonaisuudessaan. Se sisältää kaupan palveluverkkoa (pl. tilaa vaativa erikoistavaran kauppa) sekä pohjavesien suojelulle ja kiviaineshuollolle merkittäviä alueita. Lisäksi on tarkistettu aikaisempien vaihemaakuntakaavojen yhdyskuntarakennetta, virkistysalueita ja luonnon monimuotoisuuden vaalimista koskevia aluevarauksia sekä kehittämisperiaate-merkintöjä.

Maakuntakaavan 4. vaihekaava vahvistettiin ympäristöministeriössä 22.6.2016. Neljäs vaihemaakuntakaava on voimassa kokonaisuudessaan. Tuorein vaihemaakuntakaava käsittelee seudullisesti merkittävän kokoluokan eli kymmenen tai useampia tuulivoimaloita sisältävien tuulivoima-alueiden sijoittumista Keski-Pohjanmaalla sekä ajantasaistaa arvokkaita maisema-alueita ja merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät vastaamaan kaavaa hyväksyttäessä voimassa olleita valtakunnallisia inventointeja.

Maakuntakaavan 5. vaihemaakuntakaavan valmistelu on meneillään Keski-Pohjanmaan maakunnassa. Kaava tulee ajantasaistamaan kaupan palvelurakennetta ja huomioimaan ampumaratojen maakunnallisen kehittämissuunnitelman. Lisäksi kaavassa tarkastetaan yhdyskuntarakenteen merkintöjä ja elinkeinoelämän edellytyksiä.

4. VOIMASSA OLEVAT TAVOITTEET

4.1 Alueiden kehittämisen tavoitteet

Valtioneuvosto päättää hallituskaudeksi valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä aluekehittämispäätöksen yhteydessä. Päätös ohjaa eri hallinnonalojen ja maakunnan liittojen alueiden kehittämistä ja toimenpiteiden yhteensovittamista. Aluekehittämispäätös on valtioneuvoston strateginen päätös, joka määrittää aluekehittämisen kannalta keskeiset painopisteet ja tavoitteet.

Aluekehittämispäätöksen tavoitteet ja toimenpiteet perustuvat pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan. Hallitusohjelman keskeisimpiä tavoitteita ovat hiilineutraalius vuonna 2035, 75 prosentin työllisyysaste vuoden 2023 lopussa, hyvinvoinnin edistäminen ja eriarvoisuuden vähentäminen, koulutus- ja osaamistason nosto sekä T&K-panostusten nosto 4 prosenttiin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä. Nämä tavoitteet ovat merkittäviä myös alueiden kehitykselle.

Aluekehittämisen tavoitteet määritellään laissa alueiden kehittämisestä. Lainsäädäntö uudistetaan vuoden 2021 alkuun mennessä. Alueiden kehittämislain luonnoksen (7.4.2020) mukaan alueiden kehittämisen tavoitteena on edistää alueiden kestävä kasvua ja kilpailukykyä, asukkaiden hyvinvointia ja elinympäristön laatua. Alueiden kehittämistä edistävien toimenpitein:

- 1) Vahvistetaan kasvua tukevaa elinkeinorakennetta ja taloudellista tasapainoa, kestävää alue- ja yhdyskuntarakennetta sekä saavutettavuutta
- 2) Tuetaan asukkaiden työllisyyttä, osaamista, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta sekä maahanmuuttajien kotoutumista
- 3) Parannetaan elinympäristön laatua ja hillitään ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia
- 4) Vähennetään alueiden välisiä ja sisäisiä kehityseroja
- 5) Parannetaan alueiden omia vahvuuksia ja erikoistumista sekä edistetään niiden kulttuuria

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä 2020-2023 sisältää seuraavat viisi tavoitetta, joissa kestävä kehitys ja digitalisaatio ovat läpileikkaavia teemoja:

- 1) Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen

- 2) Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet
- 3) Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen
- 4) Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
- 5) Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy

4.2. Alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien tavoitteet

Suomen rakennerahasto-ohjelman 2021-2027 keskeiset strategiset painopisteet on määritelty rakennerahasto-ohjelman luonnoksessa (versio 4, 1.4.2020). Rakennerahasto-ohjelmalla tavoitellaan vaikutuksia kuuteen eri strategiseen kokonaisuuteen:

- 1) Pk-yritysten kestävä kasvun, kansainvälistymisen, kilpailukyvyyn ja digitalisaation parantaminen, ml. pk-yritysten toimintaympäristöä tukevat elinkeinoelämälähtöiset laajakaista- ja liikenneinfrainvestoinnit harvaan asutulla alueella Itä- ja Pohjois-Suomessa
- 2) Vähähiilisen ja vihreän talouden edistäminen, ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen sekä toimet oikeudenmukaisen siirtymän edistämiseksi
- 3) Elinkeino- ja työelämälähtöisten tutkimus- ja innovointivalmiuksien parantaminen ja TKI-verkostotyön edistäminen
- 4) Jatkuvan oppimisen, ammatillisen liikkuvuuden ja työvoiman kohtaannon edistäminen työn murroksessa
- 5) Työnhakijoiden työllistymisen edistäminen sekä työelämän kehittäminen
- 6) Haavoittuvassa asemassa olevien osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä toimet aineellisen puutteen torjumiseksi

Lisäksi osana vähähiilisen ja vihreän talouden edistämistä sekä ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista Euroopan komissio on suositellut Suomelle oikeudenmukaisen siirtymän edistämiseen liittyviä toimenpiteitä liittyen oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF, Just Transition Fund) toimiin. Näillä toimilla on tarkoitus antaa alueille ja ihmisille mahdollisuus käsitellä yhteiskunnallisia, taloudellisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia, joita ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisellä on. Rahoitusta ohjataan seuraaviin painopisteisiin:

- 1) Pk-yrityksiin, mukaan luettuna start-up yrityksiin, tehtävät tuotannolliset investoinnit, jotka johtavat talouden monipuolistamiseen ja uudistamiseen
- 2) Uusien yritysten perustamiseen tehtävät investoinnit, myös yrityshautomoiden ja konsulttipalvelujen kautta
- 3) Tutkimus- ja innovointitoimintaan tehtävät investoinnit, joilla edistetään edistyneen teknologian siirtoa
- 4) Teknologian ja infrastruktuurien käyttöönottoon tehtävät investoinnit, joilla edistetään kohtuuhintaista puhdasta energiaa, kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa
- 5) Laitosalueen kunnostamiseen ja puhdistamiseen, maan saneeraukseen ja käyttötarkoituksen muuttamiseen tehtävät investoinnit
- 6) Työntekijöiden uudelleen koulutus ja uusien taitojen hankkiminen

4.3. Alueiden käytön tavoitteet

Valtioneuvosto on päättänyt valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Tavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Niillä on tarkoitus vaikuttaa yhdyskuntien ja liikenteen päästöihin, turvata luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parantaa elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä sopeudutaan myös ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat:

- 1) Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- 2) Tehokas liikennejärjestelmä
- 3) Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- 4) Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- 5) Uusiutumiskykyinen energiahuolto

4.4. Maakuntasuunnitelman tavoitteet

Vuonna 2017 hyväksytyssä Keski-Pohjanmaan maakuntasuunnitelmassa 2040 ja maakuntaohjelmassa 2018-2021 esitetään maakuntasuunnitelman visio ja pitkän aikavälin tavoitteet. Nämä tavoitteet päivitetään tarpeellisilta osin valmisteluprosessin aikana.

Keski-Pohjanmaa vuonna 2040; strateginen visio:

Vuonna 2040 Keski-Pohjanmaa on hyvinvoiva kasvun maakunta

Keski-Pohjanmaan maakunnan menestys pohjautuu monipuolisen kasvun ja kilpailukykyisen alueen toimintaedellytysten turvaamiseen sekä edelleen kehittämiseen:

- Kasvua ja elinvoimaa maakuntaan luovat kehittyvä, innovatiivinen ja vetovoimainen osaaminen sekä kilpailukykyinen, monipuolinen ja kansainvälinen elinkeino- ja yritystoiminta, vahvana veturinaan keskuskaupunki Kokkola, sen suurteollisuus sekä elinvoimainen maatalous.
- Keski-Pohjanmaan elinvoimaisuus ja kasvu edellyttävät toimivien logististen yhteyksien kehittämisen, saavutettavuuden ollessa yksi merkittävimpiä kilpailuetuja.
- Kasvu nojaa hyvinvoivan elinympäristön, vahvan yhteisöllisyyden, vetovoimaisen sekä kulttuuriperinteiltään rikkaan alueen kehittymiseen. Alueen menestyminen ja vetovoimaisuus tuottavat alueelle työpaikkoja ja hyvinvointia, jotka kanavoidaan alueen asukkaiden hyväksi monipuolisten palveluiden kautta.

Arvot ja toimintaa ohjaavat periaatteet:

Menestyksen avaimia Keski-Pohjanmaan hyvinvointiin ja kasvuun ovat vahvat yhteistyön perinteet maakunnassa sekä naapurimaakuntien kesken, yhdessä tekemisen meininki, vahva

yhteisöllisyys ja toisista huolehtiminen sekä vetovoimaisen toiminta- ja elinympäristön kehittyminen alueelle. Keskipohjalainen identiteetti ja rikas kulttuuriperinne kokoavat ihmiset ja yhteisöt yhteisten tavoitteiden taakse. Keski-Pohjanmaa on vireä yhdistys-, kulttuuri- ja liikuntamaakunta. Yhteistyö alueen vahvan ja aktiivisen järjestötoiminnan kanssa on laajentunut neljännelle sektorille ja mahdollistanut kotitalouksien ja ihmisten mukaan tulon vaikuttamaan vahvemmin kehittämistoimintaan.

Hyvinvoiva kasvun maakunta muodostuu kolmen avaintekijän kautta: **osaaminen, kilpailukyky ja saavutettavuus**. Läpileikkaavina toimintoina ovat *maaseutu, kansainvälisyys ja vetovoima*, jotka ovat tavoitteiden toteuttamisen mahdollistajia jokaisessa kolmessa avaintekijässä. Näitä avaintekijöitä ja läpileikkaavia toimintoja sekä niihin liittyviä kehittämistoimenpiteitä käsitellään maakuntaohjelmassa.

4.5. Maakuntaohjelman tavoitteet

Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelman vision mukaisesti Keski-Pohjanmaasta tavoitellaan *hyvinvoivaa kasvun maakuntaa* (kuva 3). Tavoittilan saavuttamiseksi maakuntaohjelmassa on kolme kehittämisteemaa: *osaaminen, kilpailukyky ja saavutettavuus*. Kehittämisteemojen toimenpiteisiin on sisällytetty kolme läpileikkaavaa painopistettä: *maaseutu, kansainvälisyys ja vetovoima*. Nämä läpileikkaavat painopisteet ovat mahdollistamassa tavoitteiden ja vision toteuttamista jokaisessa kolmessa kehittämisteemassa.

Kuva 3. Maakuntaohjelman kehittämisteemat ja läpileikkaavat painopisteet.

5. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005), ns. SOVA-laki, ja sitä täydentävä valtioneuvoston asetus (347/2005) sisältävät säädökset yleisestä velvollisuudesta arvioida ympäristövaikutuksia riittävällä tavalla suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa. Ohjelman valmistelusta vastaavan viranomaisen on selvitettävä ja arvioitava todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja laadittava ympäristöselostus. Arviointiprosessiin kuuluu myös kuulemisen järjestäminen ympäristöselostuksesta ja päätöksestä tiedottaminen.

Keski-Pohjanmaan maakuntastrategian 2040 ja maakuntaohjelman 2022-2025 ympäristöselostus laaditaan osana muuta ohjelma valmistelua ja arviointiprosessi kestää koko valmistelun ajan. Pääosa arvioinnista tapahtuu asiantuntija-arviona. Arvioinnin tukena käytetään tilastoaineistoja ja olemassa olevia selvityksiä ja tutkimuksia. Vaikutusten arviointia ja arviointiprosessin ohjausta varten kootaan SOVA-ryhmä, joka koostuu maakuntaliiton asiantuntijoista, arvioinnin toteuttavasta ulkopuolisesta arvioitsijasta sekä ympäristöviranomaisen edustajasta. Ympäristöviranomaisen edustajana toimii Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen nimittämä asiantuntija.

Vaikutusten arvioinnissa selvitetään tarpeellisessa määrin laadittavan asiakirjan ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset. Arvioitavia vaikutuksia ovat SOVA-lain mukaisesti välittömät tai välilliset vaikutukset:

- 1) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen,
- 2) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen,
- 3) yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön,
- 4) luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä
- 5) edellisissä kohdissa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin.

6. OHJELMATYÖN VAIHEET JA AIKATAULU

6.1. Aikataulu

Elokuu-joulukuu 2020

- Tarkennetun työsuunnitelman sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) laatiminen (TEM:n ohjeet huomioiden)
- Maakuntahallituksen käsittely suunnittelu- ja ohjelmapirosessin aloittamisesta sekä OAS:n käsittely
- SOVA-lain edellyttämä osallistumis- ja arviointisuunnitelman kuulutus
- Maakuntaohjelman työryhmien kokoukset
- Skenaariotyön käynnistäminen ja skenaariotyöpajat/iltakoulu maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle

- Ohjelmatyön aloitusseminaarin ohjelman valmistelu ja alustava kutsu
- Taustamateriaalien ja aineistojen keräys, tilastolliset analyysit
- Asiantuntijatoimikunnan kilpailutusten (SOVA-prosessi ym.) valmistelu
- OAS:aan tulleiden kommenttien käsittely maakuntahallituksessa ja asiakirjan päivitys

Tammikuu-helmikuu 2021

- Kilpailutukset, mm. SOVA-arviointi, asiantuntijat, tietoaineistot
- Taustamateriaalien ja aineistojen keräys, tilastomateriaalit, tunnusluvut ym.
- Sidosryhmien aloitusseminaarin valmistelutyö
- SOVA-ryhmän perustaminen

Helmikuu-maaliskuu 2021

- Avoin Kick off –tilaisuus/seminaari/työpajat toimijoille ja sidosryhmille
- Maakuntaohjelman työryhmien kokoukset: rakenne, toimintalinjat ja kärkiteemat
- Vapaamuotoinen MAKO-työryhmien kommentointikierros
- Luonnoksen kirjoitustyö
- SOVA-ryhmän kokoontuminen

Huhtikuu-kesäkuu 2021

- Neuvottelut/keskustelut teollisuuden ja yritys-elämän kanssa
- Maakuntaohjelman työryhmien kokoukset: kehittämistoimenpiteet
- SOVA-ryhmän kokoontuminen
- Käsittely maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä ja maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR)
- Luonnoksen käsittely maakuntahallituksessa ja maakuntavaltuustossa
- Vapaamuotoinen kommenttikierros (kesäkuu-elokuu)
- Luonnoksen kirjoitustyö

Elokuu-syyskuu 2021

- Vapaamuotoinen kommenttikierros päättyy
- Luonnosversion työstäminen lopulliseen muotoon
- SOVA-ryhmän kokoontuminen
- Tilannekatsaus maakuntahallituksessa, maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristössä ja maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR)
- Sidosryhmäseminaari syyskuussa
- SOVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointi valmis
- SOVA-lain mukainen lausuntokierros (30 pv) alkaa syyskuussa

Lokakuu-joulukuu 2021

- SOVA-lain mukainen kuulutus ja lausuntokierros syys-lokakuussa, palautteen käsittely sekä luonnosten (maakuntastrategia ja -ohjelma, vaikutusten arviointi) muokkaaminen
- Maakuntahallituksen ja maakuntavaltuuston käsittely ja hyväksyntä marras-joulukuu
- Maakuntastrategia ja -ohjelma nähtävillä, hyväksymisestä tiedottaminen
- Maakuntastrategian ja -ohjelman toimittaminen työ- ja elinkeinoministeriöön (TEM) joulukuussa

6.2. Resurssit

Maakuntastrategia- ja maakuntaohjelmaj prosessi toteutetaan maakunnan liiton koordinoimana. Pääasiassa se toteutetaan maakuntaliiton asiantuntijoiden työnä. Lisäksi prosessissa hyödynnetään ulkopuolisia asiantuntijoita mm. taustaselvitysten ja SOVA-arvioinnin toteuttamisen sekä skenaariotyöskentelyn osalta. Keskeinen asiantuntijaresurssi ohjelmajon valmistelussa ovat maakuntaliiton sidosryhmät ja erityisesti Keski-Pohjanmaan maakuntaohjelman toimeenpanoon liittyvät työryhmät, joiden asiantuntemusta hyödynnetään läpi koko valmisteluprosessin.

7. TIEDOTTAMINEN JA VUOROVAIKUTUS

Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2040 ja maakuntaohjelma 2022-2025 valmistellaan avoimella ja vuorovaikutteisella prosessilla, johon eri viranomaisten, asiantuntijoiden, elinkeinoelämän, kuntien, oppilaitosten, tutkimusorganisaatioiden, järjestöjen sekä muiden toimijoiden ja sidosryhmien edustajilla on mahdollisuus tuoda omat näkemyksensä. Suunnittelun ja ohjelmajon alkamisesta ja sen etenemisestä tiedotetaan maakunnallisille tiedotusvälineille sekä Keski-Pohjanmaan liiton verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa osana Keski-Pohjanmaan liiton viestintää.

Maakuntastrategian ja – ohjelman valmisteluvastuu on Keski-Pohjanmaan liitolla. Valmistelutyö käynnistyy osallistumis- ja arviointisuunnitelman käsittelyllä Keski-Pohjanmaan maakuntahallituksessa elokuussa 2020, jonka jälkeen OAS asetetaan nähtäville kommenttien esittämistä varten. Valmistelun aloittamisesta kuulutetaan lehti-ilmoituksella sekä Keski-Pohjanmaan liiton verkkosivuilla osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi. Maakuntahallitus käsittelee saapuneet mielipiteet ja hyväksyy OAS:n marraskuussa 2020.

Keski-Pohjanmaan maakuntastrategian 2040 ja maakuntaohjelman 2022-2025 sekä ympäristöselostuksen luonnokset asetetaan nähtäville maakunnan liiton verkkosivuille sekä maakunnan liiton toimistolle 30 päivän ajaksi syys-lokakuussa 2021. Asiakirjaluonnosten nähtävillä olosta kuulutetaan lehti-ilmoituksella sekä maakunnan liiton verkkosivuilla. Lisäksi pyydetään lausunnot alueen kunnilta, ELY-keskuksilta sekä muilta keskeisiltä sidosryhmiltä. Mielipiteet ja lausunnot asiakirjoista on esitettävä Keski-Pohjanmaan liitolle kirjallisesti nähtävilläoloajan kuluessa.

Maakuntahallitus käsittelee maakuntastrategiaan ja -ohjelmaan saapuneet lausunnot ja hyväksyy asiakirjat lokakuussa 2021. Maakuntastrategian ja -ohjelman sekä ympäristöselostuksen hyväksyy

maakuntavaltuusto marraskuussa 2021. Hyväksytyt asiakirjat toimitetaan sähköisesti tiedoksi alueen ELY-keskuksille, kunnille ja muille viranomaisille, joita asiaa käsiteltäessä on kuultu tai joilta on saatu lausunto. Päätös asiakirjojen hyväksymisestä ja hyväksytyt asiakirjat toimitetaan työ- ja elinkeinoministeriöön sekä tiedoksi Suomen ympäristökeskukselle joulukuussa 2021. Hyväksytty maakuntastrategia ja -ohjelma sekä ympäristöselostus asetetaan julkisesti nähtäville Keski-Pohjanmaan liiton verkkosivuille.

8. YHTEYSTIEDOT

Keski-Pohjanmaan liitto:

Osoite: Keski-Pohjanmaan liitto, Rantakatu 14, 67100 Kokkola
Sähköposti: kirjaamo(at)keski-pohjanmaa.fi
Internet-sivut: <http://www.keski-pohjanmaa.fi>

Yhteyshenkilöt:

Jyrki Kaiponen	Marita Mutka
vt. maakuntajohtaja	strategiapäällikkö
040 140 8995	040 773 4521

sähköposti: etunimi.sukunimi@keski-pohjanmaa.fi